

بررسی تاثیرات نماز در روحيات و زندگي افراد جامعه

اميرعلي نصيري پور

کارشناسی الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

Alirezakarimi345901@gmail.com

چکیده :

نماز عبادتی درخشان بر تارک اسلام و مسلمین است که علاوه بر برکات فراوان روحی و معنوی تاثیرات مثبت فراوانی بر روی سلامت جسم دارد. نماز یکی از ارکان اسلام است که تاکید زیادی بر انجام آن شده است نماز در تشکیل شخصیت افراد به خصوص جوانان تاثیر دارد نماز انسان را از اعمال زشت باز می دارد و در قرآن و سنت عامل دوری از فحشاء و منکرات معرفی شده است. محیط خانه و خانواده تاثیر چشم گیری در آگاه سازی فرزندان نسبت به نماز دارد اگر خانواده به نماز بی توجه باشد مطمئنا فرزندان نیز از والدین الگو می گیرن و به نماز بی توجه می شوند. با توجه به تحقیق و پژوهشی که انجام شد.

واژگان کلیدی: نماز، دین، شخصیت انسان، عبادت

۱- مقدمه :

دین و آدمی همزاد یکدیگر هستند درست از همان روزی که پای حضرت آدم علیه السلام به کره ی زمین رسید خداوند برنامه ی زندگی اش را در قالب دین به او آموزش داد (محمدعلی جابری، ۱۳۹۷، ص ۸) نماز عبادتی درخشان بر تارک اسلام و مسلمین است که علاوه بر آثار و برکات فراوان روحی و معنوی تاثیرات مثبت فراوانی هم بر روی سلامتی جسم دارد علاوه بر اینکه نماز یک قرار عاشقانه با معبود است به عنوان یک واجب دینی که خداوند در پنج نوبت در شبانه روز برای مسلمانان مقرر فرموده است شناخته می شود که از بهره مهمترین آثار آن نزدیکی و تقرب به خداوند و بهره مندی از لطف بی کران معبود است .

۱.۱ کیفیت کرامت بخشی نماز:

مهم ترین گام در رسیدن به کرامت ، ریشه کن ساختن محبت دنیا از دل است به فرموده حضرت امیر علیه السلام دنیا انسان را خوار و ذلیل می کند. برای کریم شدن باید دامن خود را از آلوده شدن به محبت دنیا نگه داشت و این همان تقوا است. (محمدعلی جابری ، ۱۳۹۷، ص ۲۳)
حضرت محمد صلی الله علیه و آله می فرمایند: تا هنگامی که انسان مواظبت نمازهای پنج گانه اش باشد و آن ها را خوب به جا آورد شیطان از او می ترسد اما وقتی نمازها را ضایع کند شیطان جرئت می کند و او را به گناهان کبیره می کشاند. (محمدعلی جابری ، ۱۳۹۷، ص ۲۶)

۲.۱ دور کردن شیطان از انسان به هنگام مرگ :

جدال شیطان با انسان پایانی جز مرگ ندارد هر قدم که انسان به آخر خط نزدیک می شود شیطان تلاشش را بیشتر می کند در آن لحظه شیطان همه ی توان خود را برای جهنمی کردن انسان به کار می گیرد با پدیدار شدن نشانه های مرگ ابلیس سربازانش را روانه می کند تا آدمی را در دینش به کفر و شک بیندازند اما کسی که نماز هایش را با رعایت آداب خوانده باشد فرشته ی مرگ شیطان را از او دور می کند. (محمدعلی جابری ، ۱۳۹۷، ص ۲۷)

۳.۱ نماز ابزاری به برای انسان ماندن:

انسان ماندن و انسان مردن نه امری غیر ممکن است و نه کاری آسان، برای حفظ انسانیت باید فطرت را احیا کرد و غریزه را در خدمت آن قرار دهد که این امر با نماز امکان پذیر است. (محمدعلی جابری ، ۱۳۹۷، ص ۲۸)

نماز بخشی از همان نقشه راه و نقشه رسیدن به گنج است که خدا به ما هدیه کرده شاید مهمترین بخش آن یعنی نماز میتواند انسان را برای رسیدن به اهدافش توانمند کند اما این شما باید که باید بر بال آن سوار سوار شوید و با آن حرکت کنید اگر از آن درست استفاده نکنید مانند نقشه گنجی است که قاب کرده و به دیوار زده اید. (حامد فتوت احمدی، مهدی نوری افشان، ۱۳۹۹، ص ۳۷)

نماز لفظ و واژه ای است که در متون دینی ما به عنوان صلاه از آن یاد شده و دارای معانی متعددی بوده که یکی از آن معانی همین عمل مخصوص است که به نام نماز در دین اسلام تشریح شده است. (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۶)

۴.۱- اهمیت دوران جوانی:

مقطع جوانی از جایگاه خاص و ویژه ای برخوردار است شاید بتوان گفت که ثبات شخصیت هر انسانی در این سن آغاز و به هر نحوی که شکل بگیرد غالباً به همان صورت قوام یافته و تثبیت می گردد و به همین دلیل در روایات بر اهمیت و برتری این مقطع سنی تأکیدات زیادی شده و نیز روانشناسان این دوره را حیات مجدد انسان نامیده اند. (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۷)

۵.۱- انعطاف پذیری روحیه جوانان:

نسل جوان تنها قشر منحصر به فردی است که بیشترین روحیه تاثیرپذیری را داراست نماز می تواند عامل مهمی برای بهتر شدن روحیه افراد جامعه به خصوص جوانان باشد.

۶.۱- نقش نماز و تعالیم دینی در شخصیت جوانان :

تردید نیست که روح و حقیقت تعالیم دین به نیازهای روحی و گرایشات غریزی و فطری او برگشت می کند و با جزم و یقین می توان گفت که هیچ یک از دستورات دین بی ارتباط با تکامل انسانی او نیست جان و جوهر پاسخ اسلامی به دنیای متجدد در جهات دینی و معنوی و فکری زندگی بشر نهفته است (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۱۱) پس بی شک نماز موثرترین عبادات در شخصیت هر انسانی است.

۷.۱- نماز بارزترین ذکر خدا:

ذکر در لغت به معنای حفظ مطالب و معارف آمده با این فرق که حفظ به معنای بدست آوردن در ابتدای امر گفته می شود و ذکر به ادامه و حاضر داشتن آن که آن حضور گاهی قلبی و گاهی قولی است. نماز دستوری است که در همه شرایع و ادیان الهی جزء فرائض و واجبات بوده است و خداوند در قرآن کریم تصریح کرده است مراد از ذکر الهی نماز است (اقم الصلاه لذکری: نماز را به یاد من باشی). (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۱۲)

۸.۱- آیا نماز انسان را از زشتی باز می دارد ؟

چنانچه گفته شد نماز انسان را از اعمال زشت باز می دارد و در قرآن و سنت عامل دوری از فحشا و منکرات معرفی شده است نماز انسان را از فسق و فجور باز می دارد و این تعلیل به ما می فهماند که نماز است عبادتی که انجام آن صفتی در روح پدید می آورد که آن صفت به اصطلاح پلیسی است غیبی و صاحبش را از فحشا و زشتی دور می سازد و قلب و دلش را از معاصی و منکرات پاک می کند. پس اثر طبیعی نماز اجتناب از معاصی است به نحوه اقتضاء نه علت تامه دوری باشد یعنی این اثر در همه نماز گزاران وجود دارد اما به نحوه اقتضاء نه به نحو علیت. پس تخلف اشاره دوری و پاکی از رذایل اخلاقی در نماز زمانی است که موانعی بر سر راه آن بوده باشد که آن موانع جلوی تاثیرش را سد کرده باشد بنابراین هرگاه درخت نماز بار و ثمری ننشست که نماز گزار از آن بهره گیرد بدون تردید موانعی در آن دخیل اند که نخست باید آن موانع را شناخت سپس در رفع آن باید کوشا بود. (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۱۶)

۹.۱- علل کم توجهی برخی از جوانان به نماز

الف- محیط خانواده و بی توجهی والدین: فرزند اگر در خانه ای رشد نماید که در آن خانه کسی به نماز اهمیت ندهد و یا در قبال مسائل دینی خود را مسئول نداند و یا خود اهل نماز باشد ولی فرزند خانواده را تحریض و تشویق به نماز ننماید قطعاً فرزند خانواده اهل نماز و عبادت نخواهد شد البته

شاید در آینده بر اثر عوامل دیگر به نماز روی آورد که این احتمال ضعیفی است. (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۲۴)
 ب-عدم آگاهی و بینش کافی از فریضه نماز: عالم نبودن به محتوای نماز، درک پایین و بسیار اندک نسبت به تاثیر آن، عدم توجه به جایگاه نماز در اسلام نداشتن انگیزه و هدف در اقامه و برپایی آن، آشنا نبودن به اسرار فلسفه نماز و درخواست امور مادی از خدا و عدم دست یابی به آن ها یکی از عواملی است که جوانان را از این فریضه الهی دور نگه داشته است. (حمیدرضا کریمی، مهرداد حیدری زوله، علی باقری، ۱۳۹۷، ص ۲۸)
 چون در سرشت آدمی نسیان و فراموشی عجین است هر لحظه بیم آن می رود که انسان خود و آفریدگارش را به باده نسیان و فراموشی سپرده و کمال و انسانیت خویش را در حیات حیوانی ببیند اینجاست که نماز او را به مداومت بر ذکر خدا در شب و روز بر می انگیزاند تا بنده مولی و مدبر و آفریدگار خویش را فراموش نکند چرا که فراموشکاری باعث طغیان و سرکشی خواهد بود. (شهین جعفری، ۱۳۹۵، ص ۲۳)

۱۰.۱ توصیف های کوتاه از نماز:

۱. نماز برقراری ارتباط با الله و بریدن از الهه هاست ۲. نماز سکوی اعتلاء و عروج انسان است ۳. نماز پیام مکتب، ستون دین و قله بالندگی است. (شهین جعفری، ۱۳۹۵، ص ۳۸)

۲- روش شناسی:

گفتگو با نماز گزاران در مسجد: در این روش به صورت مستقیم با نماز گزاران گفتگو انجام شد و از آنها در مورد حس و حالشان در نماز و اینکه برپایی نماز در زندگی شان و احوالات روحی اشان چه تاثیری گذاشته است پرسیده شد.
 پرسشنامه: پرسشنامه ای تنظیم شد که در آن سوالاتی مطرح شده بود که شخص نماز می خواند یا نه و علت این کار نیز پرسیده شده بود که در اختیار افرادی با جامعه آماری ۵۰ نفر قرار گرفت.

۳- بحث درباره یافته ها

در گفتگو با نماز گزاران اکثریت براین موضوع تاکید داشتند که در طول اقامه نماز بیشترین آرامش را دارا هستند و اینکه نماز برکاتی در زندگی همه آنها داشته است از آن جمله اخلاق حسنه است که در زندگی اجتماعی بسیار مهم است و اینکه بیان داشتن از لحاظ روحی و روانی نیز کمتر دچار مشکل می شوند چون در نماز فواید زیادی است.
 با بررسی پرسشنامه ها نیز مشخص شد که ۷۰ درصد افراد نماز گزار هستند و از حس خوب خود در نماز و آثار آن گفته بودن و ۳۰ درصد بیان داشته بودن که اکثر اوقات نماز نمی خوانند و علت را حل نشدن مشکلات خود و درگیری های زندگی بیان داشتند.

۴- نتیجه گیری

با توجه به مواردی که به صورت خلاصه گفته شد نماز علاوه بر اینکه یکی از ارکان دین اسلام است آثار و برکاتی در زندگی دارد که غیر قابل انکار است اما گاهی افراد چون به مسائل مادی مشغول می شوند یا اهمیت نماز برایشان مبهم است از این نعمت بزرگ محروم می مانند همچنین طبق پژوهشی که انجام شد مردم بیان داشتند که نماز موجب آرامش روح و روان می شود و برکات فراوانی دارد لذا برای اینکه همه از این نعمت بزرگ بهره مند شوند می توان علاوه بر اینکه خانواده می تواند بر برپایی نماز تاکید کنند رسانه ها نیز می توانند بر اهمیت و همچنین چرایی برپایی نماز برنامه بگذارند تا مردم جامعه خصوصا جوانان با علل نماز و آثار آن در زندگی آشنا شوند پس برا ی رسیدن به نتیجه مطلوب همکاری همه مردم، رسانه ها، دولت و... را می طلبد.

منابع

بیدی، فاطمه، رنجبرزاده، اکبر، ۱۳۹۲، زمینه های روانشناختی نماز، تهران ناشر آواز نور
 جابری، محمدعلی، ۱۳۹۷، نماز و زندگی، قم، ناشر همای غدیر
 جعفری، شهین، ۱۳۹۵، اهمیت نماز و آثار نماز در زندگی انسان، تهران، انتشارات قانون یار

فتوت احمدی، حامد، نوری افشان، مهدی، ۱۳۹۹، نماز راز سر به مهر موفقیت، قم، ناشر ارمغان طلویی
کریمی، حمیدرضا، حیدر ی زوله، مهرداد، باقری، علی، ۱۳۹۷، نقش نماز در تشکیل شخصیت جوانان، تهران، انتشارات فرزندگان دانشگاه